THINGS TO COME.—H. G. Wells' great prophecy of the future brought to the screen. A film for the making of which every resource and discovery of modern film technique has been employed. A brilliant cast includes Raymond Massey, Margaretta Scott, Ralph Richardson, Edward Chapman and many other stars.
Raymond Massey
THINGS TO COME
Margaretta Scott
DIRECTED BY
William Cameron Menzies
WATCH FOR IT AT YOUR LOCAL CINEMA
Produced by ALEXANDER KORDA

Tištěná média 1

Co Wells nedomyslil

zobrazit sken

Tištěná média, Datum publikace: 15.07.2025 0:00:00, Datum importu: 17.07.2025 15:55:39, Zdroj: Babylon, Autor: Josef Mlejnek jr., Rubrika: Komentáře, Strana: 3, Periodicita: Čtvrtletně, Vydavatel: Studentský spolek Babylon, Země: CZ, AVE: 6 958 Kč, Tištěný náklad: 15 000, Plocha: 34992 mm²

V listopadu 1936 se jedno z nejluxusnějších pražských kin Alfa odělo do utopického hávu. Dle Kinorevue č. 13/1936 „mělo při promítání mohutného Wellsova filmu Svět za sto let neobvyklou tvářnost. Schodiště, chodby i kuloáry byly vyzdobeny velkými obrazy, znázorňujícími fantastické scény z filmu. Divák se tu ocitl v novém světě z roku 2040, kdy lidstvu vládne již zdravý rozum, který navždycky odstranil nebezpečí válek.“

Píšeme rok 2025, a tudíž ještě patnáct let zbývá, abychom mohli jednoznačně posoudit, zda se klasik sci-fitrefil. Bohužel, zatím to vypadá spíše na zápornou odpověď. I když… jak v čem.

Zmínění snímek režiséra Williama Camerona Menziese se v originále jmenoval Things to come, tedy, volně přeloženo, Co nás čeká. Vznikl na základě jedné z knih H. G. Wellse, respektive průkopník vědeckofantastické literatury i utopického a antiutopického žánru zároveň k němu napsal scénář. Zrodil se monumentální velkofilm, při němž, d le L idových novin z 27. 11. 1937, „bylo přímo lehkomyslně plýtváno penězi, byl natáčen skoro dva roky a pak neměl finančního úspěchu“.

Dodnes, podobně jako v čase premiéry, uchvátí svou vizuální stránkou, leč zklame toporností a tezovitostí postav, které často jen deklamují politické či filozofické názory autora scénáře – skoro jako nějaké automaty. Ten, kdo chodí do kina nebo si pouští stažené filmy na počítači kvůli silným příběhům, rozbouřeným emocím či rázovitým postavám, nechť se tomuto milníku ve vývoji světové kinematografie, nesporně v kategorii sci-fifilmů, radši vyhne. Ale pro ty, kteří rádi přemýšlejí o současném světě a jeho vývoji, představuje zajímavý inspirační zdroj.

Diváka zpočátku po dlouhé minuty přímo bombardují obrazy zkázy. Naši planetu zachvátí válka, jejíž účastníci se neštítí ničeho, ani použití otravných plynů vůči civilnímu obyvatelstvu. Civilizace se propadne do rozvalin. Kromě samotného válčení populaci vybíjejí kruté epidemie. Místům, kde se zachovalo nějaké osídlení, konkrétně zalidněným ruinám, vládnou tupí diktátoři, opření o tlupy ozbrojenců. Barbarství triumfuje, naděje na změnu k lepšímu veškerá žádná.

Když tu najednou přichází spása – a navíc opravdu z nebes. Avšak u kritika náboženství Wellse se samozřejmě shůry snáší spása sekulární, racionální, vědecká a technická. Společenství vědců, soustředěné v oblasti dnešní Basry (v Mezopotámii, a tedy v kolébce či v jedné z kolébek původní lidské civilizace), připraví plán obnovy i nástroje k jejímu prosazení. Konkrétně mohutné bombardéry, které svrhávají z nebe bomby s rajským neboli uspávacím plynem. Následný paravýsadek vědecké pěchoty má tak usnadněnou práci.

Vláda temnoty je vlastně zlomena pomocí „humanitárního bombardování“. Což je termín mylně přisuzovaný Václavu Havlovi, byť on ho takto doslovně nikdy neformuloval. Leč v principu měl na mysli něco podobného – tedy bombardování z ušlechtilých, nikoliv mocenských pohnutek. A lze ho tudíž, stejně jako Wellse, sice vinit z přehnaného idealismu, nikoliv ho však líčit jako válečného štváče.

Úžasnou novou civilizaci, k jejímuž budování bombardéry z Basry proklestí cestu, přiblížila svým čtenářům dobová Kinorevue (č. 10/1936) následovně:

Ve městě budoucnosti jsou i nemoci a choroby neznámou věcí a lidé žijí tu dlouhým a šťastným životem. Pokud se nestanou nešťastnou náhodou obětmi úrazu, jichž možnost je však co nejvíce omezena, žijí normálně 100–130 let. Celý tento život mohou si vyplniti zábavou a odpočinkem, neboť povinná práce byla zredukována na minimum: pracovní doba, která činila ještě před sta lety 48 hodin týdně, byla omezena na pouhých 12 hodin, takže každý musí pracovat denně nejvýše 2 hodiny. Při tom má zajištěno nejen sluneční světlo na plných 24 hodin denně, vyráběné umělými zdroji a prostupující celá podzemní města, ale i ustavičně zdravý vzduch, přiváděný do všech prostor velikými vzdušnými ventilacemi po dokonalém profiltrování, takže je zaručeně prost všech bacilů i prachu. Není rýmy, není kašle, není chorob dýchacích orgánů. Domy jsou zřízeny ze skla, ocele a celofanu: tyto materiály zajišťují příjemné bydlení i čistotu. Byty jsou v nich samozřejmě bez oken, dveře jsou rozhrnovací a bez zámků, jichž není třeba, poněvadž není zločinnosti. Telefonní aparáty dnešní doby jsou nahrazeny televisními přístroji. Televise došla takového zdokonalení, že každý může na jakoukoliv vzdálenost viděti a slyšeti vše, čeho se mu zachce. Televisní přístroje budou také umístěny na ulicích a náměstích, kde budou sloužit veřejné potřebě. Osvětlování pokojů nebude nikomu působiti starostí, poněvadž při ustavičném provozu umělého slunce nebude se osvětlení interiérů vůbec měniti plných 24 hodin. Jídla budou podávána během dne v různých intervalech, podle osobních zálib osoby, o kterou se jedná. Nebude již rozdílu mezi dnem a nocí: rozhodovati bude jen zvyk a záliba.

Ano, nyní vlastně, až na pár nepodstatných detailů, žijeme v podobném technikou vymodelovaném prostoru, alespoň v

takzvaném západním civilizačním okruhu. Přesto se hroutí, rozkládá, rozpadá, jako by vše spělo k novým ničivým válkám. Přitom náš svět je přece z technického hlediska plně racionální a věda oproti Wellsovým časům pokročila mílovými kroky kupředu.
„Je to zajímavý film, který ukazuje hrozné následky příští války (v r. 1940), jež zničí veškerou civilisaci. Lidstvo se vrátí ke středověku a je ovládáno diktátorem. Teprve příchodem letců z neznámé země končí vláda diktátora. Začíná nový věk lidstva, věk technických zázraků, který vyvrcholí **letem** na měsíc. Škoda, že **Wells** konec románu nedomyslil!“ – svěřila mládežnickému časopisu Rozhlásek své dojmy z biografu F. Fialová, tenkrát studentka šesté třídy reálného gymnázia (její ohlas vyšel v lednu 1937).
Asi se dožila válečných hrůz předvídaných v první části filmu. A patrně i přistání lidí na Měsíci. Přesto svou závěrečnou poznámkou udeřila hřebíček na hlavičku, byť nevíme, co konkrétně ji ve shlédnutém snímku chybělo. Pouhá vědecká racionalita totiž k dobrému životu nestačí. Ostatně, jak **Wellsovi** již tehdy namítal George Orwell, jednoduché rovnítko mezi vědou a zdravým rozumem ve skutečnosti neobstojí. Moderní Německo shledal Orwell jako zemi mnohem vědečtější než Anglie, avšak zároveň mnohem barbarštější.
Co z toho plyne? Plno věcí, z nichž zde vypíchněme alespoň jednu: V naší veřejné debatě je evidentně třeba navázat na studentku prvorepublikového reálného g ymnázia Fialovou, ať už to Fiala nebo Babiš se svými preferencemi dotáhnou kamkoliv.

zpět